

má právo volby: buď musí uvést dílo družstevní v původní stav, jaký vykazovalo v době před dodatečným jeho vstupem aneb musí učiniti ta opatření, jichž jest třeba, aby hrozící újma byla odvrácena.

Nebylo-li o žádaném výstupu ze svazku družstevního do cíleno dohody mezi vlastníkem pozemku a družstvem, aneb nebyly-li toutéž smírnou cestou vyřízeny otázky týkající se vrácení splacených příspěvků a odstranění zařízení družstevních z pozemků žadatelova, rozhodne o nároku a jeho předpokladech úřad vodoprávní na základě znaleckého posudku.

II. Vyloučení pozemku ze svazku družstevního družstvem proti vůli jeho vlastníka upraveno jest čtvrtým odstavcem § 64.

Vodní družstvo může, usnese-li se na tom valná hromada absolutní většinou všech členů (tudíž nikoli jen členů hlasujících), žádati za rozhodnutí vodoprávního úřadu, aby určitý pozemek (objekt) byl ze svazku družstevního vyloučen, jestliže vyloučení toho jest třeba v zájmu celkového zařízení, nikoli tedy jen v zájmu většiny. Zejména tudíž tehdy, lze-li zařízení družstevní provést na pozemku vylučovaném jest s velkým nákladem, který by nepoměrně zatížil členy ostatní a tím ohrozil celkovou prosperitu podniku.

Vyloučený člen má nárok na vrácení přiměřeného dílu příspěvku, které na podnik vynaložil. Nemůže však žádati vrácení veškerých příspěvků, nýbrž pouze cenu svého podílu na družstevním podniku, ježto dokud byl ještě členem, nesl risiko podnikatelské, pozbyl-li podnik časem na ceně, zmenšila se i cena jeho podílu.

O výši náhrady (vrácení příspěvků) rozhodne, neshodnou-li se strany, úřad vodoprávní v kontradiktorním řízení na základě znaleckého posudku.

§ 65. Rozchod družstva.

Společenstvo vodní, učinivši dosti závazkům svým proti jiným osobám, může se usnesením nadpoloviční většiny hlasů rozejíti (§ 24. zák. říšského). Většina hlasů, již k tomu třeba, budiž počítána dle toho, co ustanovuje § 56.

§ 65. upravuje povšechně pouze dobrovolný rozchod družstva. Nelze však pochybovati o tom, že družstvo může zaniknouti i bez projevu většiny členů družstevních tím, že uplynula doba, pro kterou bylo družstvo zřízeno aneb že podnik družstevní elementární silou zanikl. V tomto případě nahražen jest projev většiny členstva výrokem úřadu, ať z moci úřední, ať na popud kteréhokoliv zájemníka učiněný, že družstvo právně přestalo existovati. Výrok tento konstatující zakončení činnosti družstva ať z důvodu právního, ať věcného, jest povahy čistě deklaratorní a může býti pořadem instančním naříkán. Pantůček mezi důvody právního zániku družstva uvádí též uplynutí lhůty, do kdy podnik družstevní měl býti proveden (§ 86.). S názorem tím nelze souhlasiti proto, ježto právní akty uznání družstva (§ 57.) a vodoprávní konsens (§ 86.) nejsou aktem jednotným ani bezpodmínečně na sobě závislým. Vždyť není vyloučeno, že utvořené a právně existující družstvo původní (tentýž účel ovšem sledující) projekt zamění a bude museti zažádati za udělení nového vodoprávního konsensu. Mimo to lhůta § 86. není lhůtou absolutně propadnou, nýbrž jest prodlužitelna.

Rozchod družstva řídí se týmiž zásadami, ať jedná se o družstvo dobrovolné nebo o družstvo s členstvím povinným. Při družstvech nucených, utvořených dle § 46. zvláštním zákonem bez ohledu, tudíž bez součinnosti členů, nebylo by samozřejmě lze zánik družstva činiti odvislým od vůle členstva, nýbrž bylo by třeba rovněž speciálního zákona.

K usnesení o rozchodu družstva (mimo výše uvedené případy výrokem úředním) třeba jest absolutní většiny hlasů všech družstevníků (nikoli tedy jen hlasujících, valné hromadě přítomných), počítaných dle § 56. Jest sporno, zda stanovami může býti určeno, že k usnesení tomuto jest potřeba většiny kvalifikované. Dle Peyrera jest to přípustno, dle Pantůčka nikoliv, ježto podobné usnesení statutární přičilo by se výslovně normě zákonné (§ 65.).

Formální postup rozchodu družstva, ať jedná se o zánik usnesený většinou členstva neb přivoděný výrokem dohlédacího vodoprávního úřadu, jest obdobný zániku družstva výdělečného neb hospodářského dle zákona z r. 1873.

Zákon výslovně nařizuje, že rozchod družstva jest možný teprve po úplném uspokojení věřitelů družstevních. Z usta-

novení toho jest jasno, že právnímu zániku družstva (stejně jako u družstev dle zákona z r. 1873) předcházení musí likvidace, jejímž účelem právě jest uspokojení věřitelů družstevních a za níž jest vyloučeno, aby družstvo uzavíralo jiná právní jednání mimo ta, jež se k účelu likvidace nesou.

Usnese-li se řádně valná hromada na rozchodu, pověří buď dosavadní správní výbor provedením likvidace aneb zvolí výbor nový, speciálně likvidační. Že družstvo vstoupilo na základě usnesení valné hromady do stadia likvidace, musí býti oznámeno vodoprávnímu úřadu, který, prozkoumaje formální správnost dotyčného usnesení, zaznamená ve vodní knize, že jest družstvo v likvidaci.

Jedná-li se o rozchod družstva výrokem úředním, který nabyt právní moci, pověří úřad — neusnese-li se o tom sama valná hromada — zpravidla dosavadní správní výbor provedením likvidace.

Úkolem likvidátorů jest uspořádati právní poměry družstva tak, aby závazky jeho vůči třetím osobám i vůči členům byly zcela uspokojeny. Pečují o to, aby snad nedokončené, družstvem započaté stavby byly dokončeny, aby stavby, jež staly se neb zánikem družstva stanou se zbytečnými, byly odklizeny a hlavně, aby věřitelé družstva dosáhli zaplacení svých pohledávek. To stane se buď přímým zaplacením z jmění družstevního aneb — svolí-li k tomu věřitelé — převzetím závazků družstevních jednotlivými členy aneb veřejnoprávními korporacemi.

Nejúčelnější, zejména při družstvech rozsáhlejších, jest, když buď likvidátoři přímo tiskem (v úředním listě) aneb prostřednictvím vodoprávního úřadu vyzvou (konvokují) věřitele družstevní, aby do určité lhůty pohledávky své u likvidátorů přihlásili. Leč k vyhlášce takové, třebaž i stala se prostřednictvím vodoprávního úřadu, nelze pro nedostatek zákonného ustanovení připojiti sankci, že pohledávky včas nepřihlášené zanikají.

Jakmile likvidátoři provedou výše naznačený svůj úkol, zejména uspokojí-li všechny známé a přihlásivší se věřitele, zjistí, zda jmění družstevní po úhradě všech závazků jest aktivní neb pasivní. Je-li pasivní, rozvrhnou zbývající dlužný obnos na členy družstva dle klíče stanovami, event. subsi-

dierně dle §§ 66. a 67. určeného, příspěvky ty vyberou a dluh zaplatí. Bude-li jmění družstevní vykazovati plus, vypracují rozvrh zpeněženého jmění toho dle klíče výše naznačeného a svolají poslední valnou hromadu, která má za úkol pouze schváliti činnost likvidátorů, uděliti jim absolutorium a approbovati návrh jich na rozdělení jmění.

Po valné hromadě zbývá likvidátorům jediný jen úkol, aby formální zánik družstva za účelem zápisu ve vodní knize úřadu ohlásili a jemu prokázali, že družstvo dostavši všem svým závazkům právně zaniklo.

Vodoprávní úřad, shledá-li předložený materiál za dostatečný, vezme zánik družstva na vědomí a zápis ve vodní knize provede. Má-li pochybnosti o tom, že družstvo vyhovělo požadavku § 65., vydá veřejnou vyhlášku, jíž vyzve všechny ty, kteří snad proti výmazu družstva mají námítky, aby je do určité lhůty úřadu oznámili, jinak že bude zápis zániku proveden. Byly-li námítky podány, rozhodne o nich úřad řádným nálezem.

Zápisem zániku družstva do vodní knihy, byť i konvokace věřitelů byla úřadem provedena, nezanikají pohledávky nepřihlášené a neuspokojené, ježto zápis do vodní knihy má účel pouze evidenční.

§§ 66., 67. Rozvrh nákladu družstevního podniku.

§ 66. Náklad na zřízení a zachovávání společenského podniknutí k vysušování a zavlažování půdy rozvrhne se na společníky dle toho, jak vyměřeno v stanovách neb zvláštním přátelským snešením.

Nesjednali-li se společníci o rozdělení nákladu, rozhodne úřad politický na základě¹⁾ nálezu od znalců vydaného.

Při kterém rozhodnutí držeti se jest povrchnosti, kterou pozemky vysušované aneb zavlažované obsahují a je-li v užitku, který společníkům podniknutí přináší, patrný rozdíl buď pravidlem, aby pozemky byly rozvrženy na třídy, ježto dle poměru více nebo méně přispívají.

§ 67. Není-li o poměře nic jiného ani²⁾ stanovami, ani úmluvou ustanoveno, nesou náklad společných staveb ochran-

¹⁾ Moravský zákon vsunul zde samozřejmou vložku „na základě stanov a nálezu...“

²⁾ Moravský zákon vkládá: ani zvláštními zákony, ani stanovami.